

'VERBONDEN & VEILIG'

over LHBTI in De Hoeksteen

(I) Inleiding

"Ik voel me welkom, op mijn plek. Ik kan daar mezelf zijn."

Dat staat op onze website, als citaat van iemand uit onze gemeente, over onze gemeente. Mooie woorden, fijn als iemand dat zo kan zeggen. Maar ook woorden die een zeker ongemak kunnen oproepen. Want is het altijd waar? En geldt het voor iedereen? Er kunnen, ook bij ons, allerlei redenen zijn waarom iemand zich toch ook niet op zijn plek voelt, soms of misschien vaker.

In dit beleidsstuk willen we iets zeggen over de vraag hoe wij als Hoeksteen aankijken tegen dingen die te maken hebben met LHBTI. Dat heeft verschillende redenen. Maar de belangrijkste is dat we weten dat het juist voor mensen die zich tot die gemeenschap rekenen een uitdaging kan zijn om zich thuis te voelen in een kerk, om daar zichzelf te kunnen zijn.

We willen, onomwonden en uitdrukkelijk, erkennen dat we juist op dit vlak als kerkmensen vaak tekort zijn geschoten en fouten hebben gemaakt. Soms onbewust, soms met de beste bedoelingen. Maar het heeft wel pijn gedaan en wonden geslagen. We willen het graag beter doen.

Spanning tussen ruimte en duidelijkheid

We willen ook eerlijk zijn. Over de onderwerpen waar het hier over gaat wordt heel verschillend gedacht, ook onder ons. Welke keuzes we ook maken, er zullen mensen zijn voor wie ze niet ver genoeg gaan, er zullen ook mensen zijn die vinden dat we verder gaan dan de Bijbel ons toestaat. Die verschillen zijn niet erg. De ruimte om het niet met elkaar eens te zijn zal er blijven, moeten we koesteren. Dat we in de Hoeksteen broers en zussen zijn, maar tegelijk ook anders over dingen denken is in de eerste plaats een kracht.

Maar er schuilt ook een gevaar in. In het verleden lijkt het willen geven van ruimte voor verschillende opvattingen soms aanleiding te zijn geweest om géén keuze te maken. Om het alleen te houden bij de constatering dat we verschillend denken, en het soms ook gewoon niet weten. Hoe begrijpelijk ook, uiteindelijk is dat een doodlopende weg. Onduidelijkheid geeft aanleiding tot onzekerheid en onveiligheid. Want als je niet weet of ergens ook voor jou een plek is, en zo ja, welke plek dat dan is, dan is het wel erg moeilijk om je daar thuis te voelen.

Daarom willen we, meer dan eerder, duidelijke keuzes maken. Dat willen we doen door met

elkaar te spreken en naar elkaar te luisteren, steeds bij een open Bijbel en in biddend opzien. In het vertrouwen dat God ons door zijn Geest zal leiden. In de verwachting dat we elkaar ondanks onze verschillen zullen blijven vinden. Maar vooral in de hoop dat LHBTI'ers beter weten waar De Hoeksteen voor staat, en welke plek er onder ons voor hen is. Zodat ook zij zich in De Hoeksteen als kind van God volledig aanvaard en geaccepteerd zullen weten.

De kernvraag van deze notitie is dan ook: "wat is de plek van LHBTI'ers in De Hoeksteen?"

Afbakening

In deze notitie spreken we over 'LHBTI'; dat staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender en interseksueel. Er zijn ook andere afkortingen in de omloop, waarmee ook nog op andere seksuele gerichtheden en genderidentiteiten wordt gedoeld. Waar wij spreken over LHBTI doelen we op alle (groepen) mensen die niet binnen de traditionele heteroseksuele en/of cisgender-normen vallen.

Het gaat daarmee om verschillende groepen mensen, met ook onderling een grote mate van diversiteit. Dat betekent dat we LHBTI'ers eigenlijk geen recht doen wanneer we over hen als één groep spreken. Tegelijkertijd is het ook niet reëel om in deze notitie op alle verschillende vormen van genderdiversiteit in te willen gaan. We hebben er daarom voor gekozen om in deze notitie met name iets zeggen over de omgang met onze lesbische en homoseksuele broers en zussen. Die keuze is mede ingegeven door de constatering dat dit in aantallen ook in onze gemeente de grootste groep is. Dat doet er niet aan af dat wat in deze notitie is geschreven, met name waar het gaat om de gehanteerde uitgangspunten, uiteraard ook het nodige zegt over de manier waarop we om willen gaan met – bijvoorbeeld – transgenders, biseksuele en interseksuele personen.

Opbouw, proces en geraadpleegde bronnen

Deze notitie is als volgt opgebouwd. Na deze inleiding willen we eerst ingaan op de vraag hoe de Bijbel spreekt over homoseksuele relaties, en hoe die teksten worden uitgelegd.

Vervolgens willen we een aantal uitgangspunten formuleren, beargumenteerde conclusies waar we als Hoeksteen voor willen staan. Dat leidt tot slot tot een algemene conclusie, die daarna wordt uitgewerkt in een aantal concrete beleidspunten (veilige kerk, omgaan met verschillen, avondmaal, kerkelijke ambten en huwelijksinzegening).

Bij alles geldt dat we ons er bewust van willen zijn dat onze kennis over deze zaken beperkt is. We willen dus vooral ook gebruik maken van kennis en ervaringen van anderen. In het bijzonder geldt dat in deze notitie is geput en overgenomen uit het rapport 'Ruimte en richting', zoals dat in 2023 is geschreven voor de synode van de NGK.¹ Daarnaast is het boek 'Verbonden voor het leven' van Ad de Bruijne (KokBoekencentrum, 2022) een belangrijke

¹ <https://ngk.nl/nieuws/ruimte-en-richting-rapport-studiedeputaatschap-homoseksualiteit-in-de-kerk/>

bron geweest. De keuze om te proberen meer dan eerder duidelijke standpunten in te nemen is mede geïnspireerd door wat Joël Boertjens daar in zijn boek '#Hoe dan' (Ark Media, 2023) over heeft geschreven. Wie meer wil weten van de achtergrond en onderbouwing van de lijnen die in deze notitie aan de orde komen doet er goed aan deze bronnen te raadplegen.

Het proces dat tot deze notitie heeft geleid is begonnen met een aantal goede en lange gesprekken binnen de kerkenraad. Daarbij hebben we er bewust voor gekozen om die gesprekken niet als agendapunt op de maandelijkse vergadering af te werken, maar daar een aantal maal in een weekend ruim de tijd voor te nemen. De uitkomst van die gesprekken is vervolgens vertaald in een concept van deze notitie, die daarna weer is besproken.

Vervolgens wordt het definitieve concept van deze notitie met de gemeente gedeeld en op een gemeentevond besproken. Pas daarna zal de kerkenraad een definitieve versie opmaken en vaststellen.

(II) Homoseksuele relaties in de Bijbel

In dit deel van de notitie willen we dieper ingaan op wat de Bijbel ons te zeggen heeft over homoseksuele relaties. Die term gebruiken we hier als tegenhanger van 'heteroseksueel', en daarmee doelen we dus op alle gelijkgeslachtelijke relaties, dat wil zeggen zowel op relaties tussen homoseksuele mannen als op relaties tussen lesbische vrouwen.

Teksten in de Bijbel

Er staan in de Bijbel een aantal teksten die betrekking hebben op seksuele gemeenschap tussen mensen van hetzelfde geslacht. Deze teksten oordelen daar zonder uitzondering negatief over. In Genesis 19 eisen inwoners van Sodom geslachtelijke gemeenschap met de gasten van Lot, waartegen Lot zich verzet. Het oordeel over dit gedrag van de Sodomieten is zonder meer negatief, maar uit de tekst wordt niet duidelijk of daarbij de gemeenschap als zodanig wordt gedoeld of op iets anders (zoals het feit dat de inwoners zich ongevraagd opdrongen). Ezechiël spreekt niet over de gemeenschap, maar stelt dat de "overtreding" van Sodom gelegen was in "hoogmoed". In Leviticus 18 en 20 wordt "het bed delen met een man zoals met een vrouw" een "gruweldaad" genoemd. Degenen die zich daaraan "bezondigen" moeten "ter dood worden gebracht". Uit de context wordt duidelijk dat het hier om algemene verboden gaat, die verband houden met 'morele verontreiniging'.

Voor het Nieuwe Testament geldt dat Jezus zich in de evangeliën niet rechtstreeks heeft uitgesproken over gelijkgeslachtelijke seksuele gemeenschap. Paulus spreekt er wel over. In 1 Korinthiërs 6:9 en 1 Timoteüs 1:9 wordt gesproken over hen die geen deel zullen hebben aan het koninkrijk van God. In dat verband wordt onder meer gesproken over arsenokoitai en malakoi. De NBV21 vertaalt dit als 'mannen die andere mannen misbruiken' en 'mannen die zich prostitueren'. De meest aangehaalde tekst uit de Bijbel is Romeinen 1:26-27: "De vrouwen hebben de natuurlijke omgang verruild voor de tegennatuurlijke en ook de mannen

hebben de natuurlijke omgang met vrouwen losgelaten en zijn in hartstocht voor elkaar ontbrand. Mannen plegen ontucht met mannen.” Duidelijk is dat Paulus hier gedrag voor ogen heeft dat hij als ‘tegennatuurlijk’ beschouwt. Minder duidelijk is op welk gedrag Paulus hier precies doelt. Er zijn uitleggers die menen dat Paulus hier doelt op álle gelijkgeslachtelijke gemeenschap. Er zijn er ook die menen dat Paulus hier meer specifiek doelt op een destijds onder de Romeinen voorkomende praktijk waarbij huwelijkspartners open en bloot werden ingewisseld voor (of afgewisseld met) ‘gelijkgeslachtelijke avontuurtjes’. Hoe dan ook is onduidelijk of Paulus hier óók doelt op gemeenschap binnen een duurzame relatie tussen mensen van gelijk geslacht. Dat is in de eerste plaats omdat ook tegenwoordig nog steeds niet duidelijk is of dergelijke relaties in de tijd van Paulus voorkwamen.

Uit al het voorgaande wordt in ieder geval wel duidelijk dat in de Bijbel weliswaar teksten te vinden zijn die gaan over ‘gelijkgeslachtelijke gemeenschap’, maar dat in de Bijbel géén teksten te vinden zijn die rechtstreeks gaan over wat wij vandaag ‘homoseksualiteit’ noemen, in de zin van een seksuele oriëntatie. En evenmin zijn in de Bijbel in dit verband teksten te vinden die gaan over aantrekkingskracht, verliefdheid, intimiteit en zielsverwantschap tussen mensen van hetzelfde geslacht. Dat is wel een vorm die wij vandaag de dag kennen, en de vorm waar het in deze notitie over gaat.

Het ligt dan ook erg voor de hand om óók te kijken naar wat de Bijbel in meer algemene zin zegt over liefde, relaties en trouw. Op dat onderwerp is de Bijbel bepaald niet stil. Al in Genesis 2 spreekt de Bijbel uit dat het “niet goed” is dat de mens alleen is. De mens is bedoeld om in verbinding met anderen te leven, met een levenspartner. Om die reden schept God de mensen man en vrouw. Zodat zij samen vruchtbaar kunnen zijn, maar ook omdat zij samen, in relatie met elkaar, tot hun recht komen. Tegen die achtergrond moet ook het huwelijk tussen man en vrouw worden gezien zoals dat in Genesis 2:24 wordt genoemd: levenslang, exclusief en in volledige toewijding tot elkaar. In Genesis 3 volgt daarop de zondeval, die overal leidt tot gebrokenheid: ook binnen de relaties tussen mensen onderling, ook binnen een huwelijk.

Verschillende visies

Eenieder die oprecht vanuit de tekst van de Bijbel een antwoord wil geven op de vraag hoe God staat tegenover gelijkgeslachtelijke relaties zal zijn oordeel in de kern moeten baseren op de hiervoor (kort) besproken passages. Veelal zal dat onderzoek leiden tot de conclusie dat een aantal teksten op het eerste gezicht soms duidelijk lijken, maar dat bij nadere bestudering toch niet zijn. Hiervoor werd, bijvoorbeeld, al benoemd dat van teksten die zien op gelijkgeslachtelijke seksuele gemeenschap niet zomaar gezegd kan worden dat ze ook over een homoseksuele geaardheid gaan, of over gelijkgeslachtelijke stellen die leven in een relatie van liefde en trouw.

Het beste bewijs dat oprecht en eerlijk lezen van de Bijbel niet tot een pasklaar antwoord

leidt is de constatering dat ook onder christenen, ondanks alle onderzoek, nog steeds verschillende visies bestaan. Er zijn christenen die de nadruk leggen op de afwijzing van gelijkgeslachtelijk seksueel verkeer zoals die in Romeinen 1 naar voren komt. Zij wijzen iedere seksuele relatie tussen personen van gelijk geslacht op die grond af. Daaraan wordt vaak gekoppeld dat het bestaan van een homoseksuele geaardheid niet los kan worden gezien van de gebrokenheid van onze wereld. Dat betekent niet dat het hebben van een homoseksuele geaardheid op zichzelf al zondig zou zijn. Maar, het feit dat er gebrokenheid is doet in deze visie niet af aan de norm zoals die uit de scheppingsorde blijft gelden, namelijk dat seksuele gemeenschap uitsluitend past binnen een huwelijk tussen man en vrouw. Die norm roept homoseksuele broeders en zusters daarom op te leven in onthouding.

Een tweede visie koppelt het bestaan van een homoseksuele geaardheid evenzeer aan de gebrokenheid van de wereld, maar ziet in de Bijbel grond om desalniettemin ruimte te geven aan gelijkgeslachtelijke relaties. Vaak wordt daaraan een redenering gekoppeld die erop neer komt dat het onze taak is om binnen de gebroken werkelijkheid te zoeken naar een manier van leven die Gods ideaal zo dicht mogelijk nadert. Daarbij moet, in deze visie, dan niet zozeer de nadruk liggen op (bijvoorbeeld) de teksten van Romeinen 1, maar moeten de teksten die zien op het belang van de liefde de doorslag geven. Kort en goed leidt die visie tot de conclusie dat een relatie tussen personen van gelijk geslacht weliswaar niet is hoe God het heeft bedacht, maar dat er in de huidige werkelijkheid wel ruimte voor moet zijn, omdat een dergelijke relatie past bij Gods ideaal van twee mensen die in liefde en trouw door het leven gaan.

In de derde plaats zijn er christenen die het bestaan van een homoseksuele geaardheid niet zien als een gevolg van gebrokenheid, maar als een door God bedoelde en geschapen 'variant'. Zij wijzen er bijvoorbeeld op dat de wereld in Genesis vaker in 'categorieën' wordt beschreven: "dag en nacht", "aarde en zee", "landdieren, zeedieren en vogels". Dat betekent niet dat er niets tussen dag en nacht zit, tussen aarde en zee, of dat er geen dieren zijn die zowel op het land als in de zee leven. Op gelijke manier, zo wordt gezegd, betekent het feit dat er over een huwelijk tussen "man en vrouw" wordt gesproken ook niet dat er niets anders mogelijk is. In deze visie wordt veelal ook benadrukt dat de teksten uit de Bijbel niet los kunnen worden gezien van hun eigen tijd en cultuur, en dat dit factoren zijn die meegewogen mogen en moeten worden bij toepassing van deze teksten in onze eigen tijd.

(III) Uitgangspunten voor de Hoeksteen

Nadat hiervoor de meest relevante Bijbelteksten zijn beschreven en is ingegaan op de vraag hoe deze door christenen worden uitgelegd, willen we nu ingaan op de vraag wat dit alles voor ons als Hoeksteen betekent. Dat doen we in de eerste plaats door een aantal meer algemene, beargumenteerde standpunten te formuleren: uitgangspunten die we voor onze rekening nemen, waar we als gemeente voor (willen) staan, en waar we onze keuzes en ons beleid op willen baseren.

Het gaat steeds over mensen

Om te beginnen willen we steeds voor ogen houden dat we, als we spreken over LHBTI, niet in de eerste plaats spreken over theoretische vraagstukken, maar over mensen. Mannen en vrouwen, en misschien ook wel mensen die zich geen van beide voelen. Maar hoe dan ook kinderen van God, leden van onze gemeente. Mensen voor wie het om heel persoonlijke, intieme en kwetsbare gevoelens gaat. Gevoelens die regelmatig ook daadwerkelijk gekwetst of veroordeeld zijn geweest, binnen en buiten de kerk. Vaak ook mensen die zelf al een hele reis hebben afgelegd. Of pas net onderweg zijn, en vragen en verwarring ervaren.

Stel je eens concreet voor dat het over jou zou gaan, dat de gemeente zoveel aandacht zou besteden aan jouw identiteit, aan jouw seksuele verlangens, aan de vraag of de relatie met jouw man of vrouw er mag zijn. Besef hoe dichtbij dat komt, hoe persoonlijk en intiem dat is. Te vaak en te makkelijk verliezen we dat uit het oog.

Dat besef willen we, moeten we, steeds centraal houden wanneer we over deze dingen spreken. Onze basishouding moet zijn: voorzichtig zijn, vooral luisteren, en als we spreken onze woorden goed wegen.

LHBTI'ers zijn Gods kinderen, door Hem gemaakt en geliefd. We willen er alles aan doen om De Hoeksteen voor hen een veilige plaats te laten zijn, waar zij zichzelf kunnen zijn en tot hun recht komen.

Een geaardheid is geen zonde

Het is vanzelfsprekend, maar om elk misverstand te vermijden willen we het maar wel benoemen: het hebben van een seksuele geaardheid, welke dan ook, is geen zonde. Niemand mag veroordeeld worden om hoe hij of zij is geboren. Dat betekent ook dat het feit dat iemand – bijvoorbeeld – homoseksueel is nooit reden is om diegene onder tucht te plaatsen, het avondmaal te onthouden, of een ambt te ontzeggen.

We zoeken Gods wil

Als volgend uitgangspunt geldt dat we, wanneer we naar antwoorden zoeken, steeds beginnen en eindigen bij onze Heer, Zijn wil zoeken. We zijn er niet om mensen te behagen, we willen geen speelbal zijn van culturele en maatschappelijke ontwikkelingen.

Dat betekent direct ook dat de Bijbel open moet en centraal moet staan. We nemen dat wat God ons via zijn Woord zegt serieus en willen daarnaar luisteren. We waken er dus voor dat woord aan de kant te schuiven als irrelevant, onwenselijk of niet van toepassing. Oók als dat betekent dat we ingaan tegen heersende opvattingen, zowel binnen als buiten de kerk, en ook als het leidt tot antwoorden die we liever niet zouden willen geven.

De Bijbel biedt ons geen pasklare oplossingen

Juist het feit dat we de Bijbel serieus nemen maakt ook dat we niet kunnen volstaan met een eenvoudige verwijzing naar één of twee teksten, en doen alsof het antwoord op alle vragen daarmee gegeven is. Daarmee doen we de Bijbel geen recht. De vraag is gerechtvaardigd óf de Bijbel eigenlijk wel expliciet en direct iets zegt over de LHBTI, in de zin van concrete antwoorden op de concrete vragen die nu, in onze tijd, op ons afkomen. Maar hoe dan ook moeten we met elkaar onderkennen dat de Bijbel op dit punt geen pasklare antwoorden geeft of uitspraken doet. Dat betekent niet dat we klaar zijn, integendeel. Immers, dan moeten we de voorliggende vragen breder, vanuit het geheel van de Bijbelse openbaring beschouwen. Dat is niet vreemd, want dat doen we bij heel veel thema's. Christelijke ethiek is meer dan uitsluitend exegese. Denk bijvoorbeeld aan discussies rondom euthanasie. Nergens in de Bijbel valt een tekst aan te wijzen die op dat vlak een concrete norm voorschrijft. Toch zal voor velen van ons gelden dat we bij onze standpuntbepaling ook op dat thema vanuit het geheel van de Bijbel proberen tot een ethisch oordeel te komen.

Daaraan willen we toevoegen dat we, om het nog ingewikkelder te maken, eigenlijk ook bronnen van buiten de Bijbel nodig hebben. In de eerste plaats ontkomen we er niet aan om de geschiedenis bij onze beantwoording te betrekken. Kennis van de wereld waarin de Bijbel werd geschreven kan ons immers helpen om die te begrijpen. Maar net zozeer kan kennis van de meer recente geschiedenis ons helpen te begrijpen waarom we denken zoals we denken, en doen zoals we doen. Ook wij zijn immers, of we willen of niet, kinderen van onze eigen tijd. Ook als we dat zelf vaak niet in de gaten hebben.

Tot slot geldt voor specifiek het thema van LHBTI dat er een stevige biologisch-wetenschappelijke component in zit. Immers, om iets te vinden van LHBTI gerelateerde zaken, zul je toch ook moeten weten waar je het eigenlijk over hebt. Jarenlang is er op dit terrein onderzoek gedaan, en nog steeds is de kennis op dit vlak volop in ontwikkeling.

We zijn beperkt, en willen ons dus beperken

Het idee dat wij, als kleine gemeente in Haren in staat zouden zijn om met elkaar sluitende antwoorden te geven op vragen waar al zoveel over nagedacht is en wordt moeten we loslaten. Bij het vorige uitgangspunt is geconstateerd dat om een goed antwoord te geven op de vraag hoe we vanuit de Bijbel naar LHBTI-kwesties moeten kijken zowel theologische, historische als biologisch-wetenschappelijke kennis nodig is (en zelfs met die kennis is het nog de vraag of een sluitend antwoord mogelijk is). In de vorm van onze predikant is theologische kennis aanwezig, maar op de andere vlakken is de benodigde kennis afwezig of heel beperkt. We moeten dus realistisch zijn over onze mogelijkheden. Gelukkig hoeven we het wiel ook niet opnieuw uit te vinden, maar kunnen we voor een groot deel gebruikmaken van al hetgeen dat over dit onderwerp al is geschreven door mensen die wijzer zijn dan wij.

Maar ook dan moeten we ons blijven beseffen dat onze mogelijkheden beperkt zijn.

Dat geldt des te meer als we constateren dat het hier om een thema gaat waarover, ongeacht alle wijsheid en kennis, binnen en buiten onze eigen kring heel verschillend wordt gedacht. Velen hebben eerder geprobeerd vanuit een levend geloof, oprecht en biddend te zoeken naar antwoorden. Toch zijn de conclusies waar zij op uitkwamen vaak heel verschillend, en stonden ze soms diametraal tegenover elkaar. Die feitelijke constatering moet ons te denken geven, zeker op het moment dat wij zelf duidelijkheid proberen te krijgen en zouden menen dat wij wel weten 'hoe het zit'.

Al met al moeten met elkaar daarom onderkennen dat wij de vraag hoe de Bijbel spreekt over gelijkgeslachtelijke gemeenschap en relaties eenvoudigweg niet kunnen beantwoorden.

Het oordeel is niet aan ons

Een andere reden om ons als gemeente terughoudend op te stellen is dat wij als gereformeerde kerk niet tussen mensen en God in staan. Het is niet primair onze taak en rol om een oordeel te vellen over de handel en wandel van onze broeders en zusters. Zeker, we kunnen en moeten er als gemeente naar streven onze gemeenteleden te wijzen op en ondersteunen in een leven in navolging van de Heer, maar uiteindelijk is het die Heer zelf die zal oordelen over de keuzes die ieder van ons maakt. Dat mogen we dan ook aan Hem overlaten en daar een zekere rust en ontspanning in ervaren. Deze constatering geldt altijd, maar misschien wel bij uitstek wanneer het gaat om zaken waarvan we in alle eerlijkheid moeten concluderen dat ze niet zo eenduidig zijn, en dat het zaken betreft waarin christenen in alle oprechtheid tot verschillende conclusies kunnen komen.

We zijn onderdeel van twee kerkverbanden en nemen dat serieus

We bestaan als gemeente niet in een vacuüm. We zijn onderdeel van zowel CGK als NGK, en in beide kerkverbanden is en wordt ook nagedacht over deze thema's. We geloven dat we primair mogen streven naar wat voor onze gemeente het beste is, maar willen de in onze kerkverbanden genomen besluiten daar steeds bij betrekken.

Voor De Hoeksteen zelf geldt dat al sinds jaar en dag het beleid is dat het hebben van een relatie met iemand van het gelijke geslacht geen reden is om kerkelijke tucht toe te passen, of om diegene niet toe laten tot het avondmaal.

In de CGK is met name van belang dat de Generale Synode in 2013 heeft uitgesproken dat "gemeenteleden met een homoseksuele gerichtheid binnen de gemeente van Christus dezelfde positie [hebben] als andere leden van de gemeente", maar ook dat "seksuele omgang tussen mensen van gelijk geslacht en relaties waarin die omgang gestalte krijgt, niet in overeenstemming [zijn] met het Woord van God en derhalve zonde [moeten] worden genoemd."

Voor de NGK geldt dat de Synode van Deventer in 2025 heeft erkend dat op het LHBTI thema verschillende opvattingen leven, en heeft aanvaard dat die meerstemmigheid mag blijven bestaan. Wel heeft de synode de kerken opgeroepen om gemeenteleden met een homoseksuele relatie de toegang tot het avondmaal niet te ontzeggen, zorgvuldig af te wegen of zo iemand benoemd kan worden in een van de kerkelijke ambten, en een homoseksuele relatie een plaats in de gemeente te geven.

(IV) Conclusie en beleid

Nadat hiervoor een aantal conclusies als uitgangspunt zijn geformuleerd willen we hieronder, die uitgangspunten meewegend, een meer algemene conclusie formuleren. Daarbij willen we ook aangeven welke concrete gevolgen die conclusie heeft voor ons beleid.

Conclusie: waar mogelijk ruimte geven

In de Hoeksteen willen we geen oordeel geven, dat is aan de Heer. We willen al onze broeders en zusters in Zijn liefde benaderen, en ons denken en doen daarop baseren. Dat betekent ook dat er ruimte is en blijft voor verschillen, en ook voor verschillende meningen.

Tegelijkertijd willen we als gemeente wel een duidelijk standpunt innemen en uitdragen. Dat standpunt begint ermee dat we er in onze gemeente voor kiezen om boven alles vanuit Gods liefde te handelen.

Vervolgens constateren we dat homoseksualiteit als seksuele geaardheid zoals wij die kennen wordt in de Bijbel niet beschreven. Het is goed mogelijk een aantal teksten uit de Bijbel zo te begrijpen dat ze ook daar betrekking op hebben, maar zeker is het niet. Ten aanzien van teksten die gelijkgeslachtelijke gemeenschap veroordelen geldt bijvoorbeeld dat niet zeker is binnen welke context die gelezen moeten worden, en in hoeverre daarmee ook bedoeld wordt op gemeenschap tussen twee partners van hetzelfde geslacht in een relatie van liefde en trouw.

Daar staat tegenover dat de Bijbel er geen enkel misverstand over laat bestaan dat God de mens geschapen heeft om samen te leven in een relatie van liefde en trouw: het is niet goed dat de mens alleen is. Het huwelijk zoals dat in de Bijbel wordt ingesteld is dan ook geen doel op zich, maar een middel: een vorm waarbinnen mensen tot hun recht mogen en kunnen komen, waarin de vruchten van de Geest (liefde, vreugde en vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid, geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing) zich kunnen ontwikkelen en tot uiting kunnen komen. Voor een relatie tussen twee homoseksuele partners geldt dat net zozeer als voor een relatie tussen twee heteroseksuele partners.

Daarbij moeten wij vervolgens onder ogen zien dat wij in ons denken en onze kennis beperkt zijn. Een zwaarwegend punt is daarnaast dat het niet aan ons is om te oordelen over keuzes die onze broeders en zusters maken en dat het verleden heeft laten zien dat het afwijzen van

homoseksuele relaties tot veel pijn en verdriet heeft geleid.

Dit alles bij elkaar brengt ons op het standpunt dat er binnen de Hoeksteen waar mogelijk ruimte mag zijn voor LHBTI'ers, en uitdrukkelijk ook voor hen die samenleven in een relatie van liefde en trouw. Zij zijn volwaardig lid van de gemeente, net als ieder ander. Zodat ook zij kunnen zeggen "ik kan daar mezelf zijn".

Een veilige kerk

Deze conclusie vertaalt zich in de eerste plaats in beleid dat erop is gericht dat De Hoeksteen een veilige plek is voor LHBTI'ers. We willen er werk van maken dat zij zich net zo welkom mogen weten en voelen als ieder ander. We waken ervoor dat er denigrerende of discriminerende opmerkingen over hen worden gemaakt. We zorgen ervoor dat er binnen De Hoeksteen open en eerlijk over dit onderwerp gesproken kan worden. In ieder geval gebeurt dat ook tijdens catechisatie en jeugdsamenkomsten. LHBTI'ers moeten ruimte krijgen en ervaren om zichzelf desgewenst als zodanig kenbaar te maken. We respecteren hen in hun keuzes. Dat geldt zowel voor hen die samenleven, als voor hen die er voor kiezen celibatair door het leven te gaan. We betrekken hen bij beleidsvorming die hen aangaat, en zorgen dat dit beleid duidelijk en concreet is.

Al met al hopen we uiteindelijk een gemeente te worden waar LHBTI'ers zo'n natuurlijke plek hebben, dat LHBTI eigenlijk geen thema meer is.

Er is en blijft ruimte voor verschillen

We proberen in deze notitie een antwoord te geven op de vraag waar wij als De Hoeksteen voor staan, wat LHBTI'ers van ons mogen verwachten, in de hoop dat duidelijkheid tot veiligheid lijkt. Maar dat betekent niet we allemaal hetzelfde denken, geloven en voelen. Ook binnen de Hoeksteen zijn er verschillen, en die mogen en zullen er blijven.

In de eerste plaats geldt dat voor hen die zich niet kunnen vinden in de conclusie die in deze notitie wordt getrokken. Niemand kan eraan twijfelen dat ook zij die menen dat de Bijbel wel degelijk duidelijk is, en dat afwijken van de klassieke leer een hellend vlak bij God vandaan oplevert, die overtuiging hebben op grond van een oprecht, levend geloof met de Heer. We willen ervoor waken dat waar in de gemeente andere keuzes worden gemaakt, het juist deze gemeenteleden zijn die het gevoel krijgen dat ze er niet bij langer bij horen, niet gehoord worden of niet serieus worden genomen.

In de tweede plaats geldt dat er ook binnen de gemeenschap van LHBTI'ers grote verschillen zijn, ook in opvattingen. Er zijn er die in de Bijbel ruimte zien om met hun partner in het huwelijk mogen treden. Er zijn er ook die de Bijbel zo verstaan dat van hen gevraagd wordt in onthouding te leven, en hun behoefte aan betekenisvolle relaties op andere wijze in te vullen. Ook degenen die deze keuze maken verdienen onze volledige steun en aanmoediging.

Avondmaal

De viering van het avondmaal kent in onze kerk een bijzondere plaats: door middel van het avondmaal wordt tot uitdrukking gebracht dat wij, ongeacht onze zonden, door God aanvaard zijn en bij de gemeente van Christus mogen horen. Het avondmaal is er dus in de eerste plaats voor zondaren. En zondaren zijn we allemaal, zonder dat daarbij sprake is van rangen en standen.

In de Hoeksteen geldt al sinds jaar en dag als beleid dat alle onze belijdende leden, net als de gasten die dat in hun eigen gemeente gewend zijn, uitgenodigd worden deel te nemen aan het avondmaal. Dat geldt dus ook voor LHBTI'ers, ook zij die samenleven met een ander. Het spreekt voor zich dat er geen enkele aanleiding is om op dit punt een andere koers te gaan varen.

Ambten

Hierboven is als conclusie geformuleerd dat ook LHBTI'ers die samenleven in een gelijkgeslachtelijke relatie in de Hoeksteen als volwaardige leden van de gemeente moeten worden beschouwd. Dat betekent, uiteraard, dat zij ook net als alle andere belijdende leden gerechtigd zijn om de ambten van diaken, ouderling en predikant te vervullen.

Viering en inzegening van een huwelijk of relatie

In Nederland geldt als wettelijke praktijk dat een huwelijk voor een ambtenaar van de burgerlijke stand wordt voltrokken: het burgerlijk huwelijk. Een huwelijk wordt dus nooit in de kerk gesloten. Wel kan het bruidspaar ervoor kiezen om, nadat het huwelijk is gesloten, dat huwelijk in een eredienst samen met de gemeente te vieren, hun belofte naar elkaar toe voor Gods aangezicht te herhalen en Hem om een zegen over hun huwelijk te vragen.

Een burgerlijk huwelijk kan in Nederland worden gesloten tussen man en vrouw, maar ook tussen partners van hetzelfde geslacht. Voor de wet is er geen verschil tussen een homo- en heteroseksueel huwelijk.

In de Bijbel wordt uitsluitend over een huwelijk tussen één man en één vrouw gesproken, zoals hierboven al aan de orde kwam. Bij de bespreking van de verschillende bestaande visies kwam al aan de orde dat er christenen zijn die de Bijbel zo lezen dat zij ruimte zien om te concluderen dat hiermee ook op een huwelijk tussen partners van hetzelfde geslacht kan worden gedoeld. Dat geldt uiteraard niet voor degenen die geloven dat de Bijbel geen ruimte laat voor gelijkgeslachtelijke relaties. Maar ook onder degenen die die ruimte wel zien, zijn er te vinden die menen dat dit er niet aan afdoet dat het Bijbelse huwelijk uitsluitend bestemd is voor een verbintenis tussen man en vrouw.

Hierboven is als conclusie geformuleerd dat wij LHBTI'ers ruimte willen geven 'waar dat kan', ook als het gaat om punten waar verschillend over wordt gedacht. Juist in die gevallen willen we immers niet menen dat wij wél precies weten hoe het zit, en willen we voorzichtig zijn met het uitspreken van een oordeel. Daar komt bij dat er geen twijfel kan bestaan over het feit dat er – op het geslacht van de partners na – weinig verschil is tussen een heteroseksueel en een homoseksueel huwelijk. Hierboven is al aangehaald dat beiden ertoe dienen om de levenslange verwantschap tussen partners vast te leggen, als een model waarbinnen Gods gaven van liefde, seksualiteit en ontplooiing tot uiting en bloei mogen komen. Gods woord laat er geen misverstand over bestaan dat dit door en door Bijbelse principes zijn. Daarmee is ook duidelijk dat een duurzame relatie van liefde en trouw tussen twee homoseksuele partners aansluit bij de manier waarop God ons allemaal heeft geschapen en voor elkaar bestemd, en dat een dergelijke relatie (op zijn minst) grote verwantschap vertoont met het huwelijk tussen man en vrouw zoals dat in de Bijbel wordt beschreven.

Wanneer twee partners van gelijk geslacht ervoor kiezen om hun levenslange trouw tegenover elkaar uit te spreken is dat voor ons dan ook geen aanleiding om afkeuring uit te spreken, maar juist reden om die relatie samen met het paar en de gemeente te willen vieren, om God voor die relatie te danken en om God te vragen die relatie te zegenen.

Tegen die achtergrond zien we voldoende ruimte om, in samenspraak met het paar en na goedkeuring van de kerkenraad, God in een feestelijke eredienst te vragen Zijn zegen te geven aan een huwelijk of bestendige relatie van liefde en trouw tussen partners van hetzelfde geslacht.

Tot slot

Deze notitie gaat over een gevoelig, moeilijk onderwerp. Het staat vol met mooie woorden, goede intenties en oprechte keuzes. Tegelijkertijd weten we dat de werkelijkheid weerbarstiger zal zijn. Immers, hoe we het nu ook opschrijven, in de toekomst zullen we onvermijdelijk fouten maken, verkeerde woorden gebruiken en elkaar pijn doen. Dat kunnen we niet voorkomen.

Het allerbelangrijkste is daarom dat we elkaar door Gods ogen blijven zien. Zodat we, wanneer we elkaar teleurstellen, voor ogen blijven houden dat we allemaal Zijn kinderen zijn, dat Hij ons allemaal liefheeft, en dat Hij van ons vraagt dat wij elkaar vergeven.

///

Kerkenraad De Hoeksteen, augustus/september 2025

Versie 12 september 2025